

Atli Dam, floksformaður á landsstevnu:

Framhald av síðu 20

Støðan í hesum fiskastovnum, er alt annað enn góð orsakað av broytingum í náttúrliga føðslugrundarlagnum hjá hesum stovnum og ov stórar roynd.

Hetta landsstýrið er sera miðvíst í ætlanini um at stýra veiðuni betur enn verið hevur og at gera, hvat gerast kann fyri at bota um støðu stovnsins.

Møguliga eydnaðist upphoggingarskipanin, sum bæði tey undanfarnu landsstýrini settu í verk, ikki heilt eftir ætlan; men tað var so ein roynd.

Skipanin er nú slept, og ein leggur størri dent á aðrar avmarkingar í royndini við fríðingum og sokallaðum tekniskum verjutiltøkum saman við legudøgum, sum vónandi eisini beina royndina út av Føroyaleiðunum.

Fiskiveiðisáttmálar vóru aftur fingir til vega, summir á hægri aðir á lægri støði.

Fløiri teirra geva mogleika fyri «joint venture» projektum á privatum grundarlagi og verður roynt at byggja slík. Enn eru ikki ítekilg úrslit, men mett verður kortini, at nøkur hava góðan mogleika. Serliga slík, sum eru knýtt at skipasmíðindunum, har ið mett verður, at eini 200–250 arbeiðspláss koma í aftur til umvælingar av eystanveldisskipum.

Hóast hesi tiltøk, sum bera á rætta bógvin, so hevur samlaða virksemd minkað so líðandi 4–6% árliga síðani 1989.

Tað er serliga innan handil, tænastrúvinnu, sjóflutning og byggivirksemi, at virksemd er fallið. Har eru telni triggjar ferðir hægri enn áður nevndu 4–6%; men hetta merkir samstundis, at ein ávis umlegging til meira produktiva vinnu fer fram, og er hetta í sjálvum sær rætt og skuldi, tá hon er framd, merkt, at vit ar-

beiða okkum burtur úr aftur til stóra arbeiðsloysinum.

Hetta er hjá okkum sum hjá flestu øðrum londum í heiminum hin størsti trupulleikin og menniskjansligi sorgarleikurin, sum vit mugu gera alt fyri at minka um.

Tær loysnir, valdar verða, mugu skipast so solidariskt, sum yvirhevur møguligt og tryggja, at ikki summir veikir partar detta niður ímillum. Her liggur ein stór uppgáva serliga hjá póitiska valdinum og hjá fakráðsluni.

Loysnirnar eru tiltøk, sum virka uppá longri sikt m.a. tær bygnaðarbroytingar í vinnulívi — herundir figging — sum frammanfyri eru umrøddar, tiltøk, sum bota um her og nú, herundir arbeiðsskapandi atgerðir, sum muna í løtuni, men helst ikki fara at standa við, útbúvgingartilboð og praktikantskipanir, sum minka um ungdomsarbeiðsloysið, fyri so vitt gjørligt at fyrirbyggja, at ung fara at kenna, at samfelagnum ikki tørvar teirra medvirkan. Tað er so hin syndarligasta støðan, tí hesi ungu skulu bera hetta samfelag viðari, og fáa bert fæleika til tess, sleppa tey nóg tíðliga framat, og fáa ábyrgd, áðrenn ov seint er.

Tibetur er støðan við einum so skjótt vaksandi arbeiðsloysi heilt nýggj hjá okkum, meðan hon hevur staðið við og versnað í nærum 20 ár inni á meginlandinum, har búskapurin í sekstíárunum varð blástur upp, uttan medvit um, hvussu langt tilfeingjið fór at røkka, og tí fekk blómuall, og vit siggja hann valla næla aftur enn. Vit mugu læra av tí, sum har er hent, so vit ikki fáa heilar árgangir ella røð av árgangum, har menniskju kenna seg nuyttleys og farin fyri skeytið.

ar, skila- og haldgóðar loysnir av dagsins málum.

Eri enn sannførdur um, at viljin til at taka ábyrgd í samfulli fyra ár, so allir teir grundleggjandi búskapartrupulleikarnir verða bettir, framvegis er í báðum flokkum.

Eri fult so sannførdur um, at landsfundurin hevur álit á, at vit megna at gjøgnumføra hetta uttan at selja burturav hugsjónarliga arvagóðsinum.

At mynstra av í ótíð liggur okkum so fjart, at hetta ikki kemur uppá tal.

Heimsmet í realrentu

Hetta tyngir búskapin og vinnulívið sera nógv, segði lögmaður

Samgongan setti sær fyri at skapa eina rættvisari skattning — ið kemur eini bruttoskattskipan nærri — at minka um mogleikan fyri rentuspekulation, at fáa fleiri inntøkur undir skattning, so trýstið kann verða minkað og at gera skipanina so einfalda, at líkningsarbeiðið

verður minst møguligt.

Her er komið væl áleiðis.

Høvuðstrupulleiki okkara er, at skattgrundarlagið sammett við onnur lond, er sera smalt, bert inntøkuskattur og vøruavgjeld. Hetta hevur gjørt, at vanligu lönarinnatøkan hevur borið so

lutfalsliga stóran part av figgingini av samfelaðsrakstrinum.

Við momsskipanini, fæstum húsafrádrátti, minni rentufrádrátti, vónandi eini rimuligari skattning av rentuinnatøku og øðrum tiltøkum, verður fingið til vega eitt breiðari skattgrundarlag, sum merkir lættar fyri flestu vanligu skattgjaldararnar.

Lógaruppskot er smíðað og verða nú snøggað í samráðingum millum flokkarnar. Henda lóg-gáva kann og skal samtykkjast tíðliga í ólav-søkutingsetuni, so vit fáa eina nýggja skattskipan 1. januar 1993, samstundis sum momsskipanin fer at virka.

Tá javnaðarflokkurin hevur talað um eina rimuligari skattning av rentuinnatøkum, so er hetta ikki

Lögmaður heldur, at tað ber til at úrvega millum 200 og 250 arbeiðspláss í samband við umvæling av eystanveldisskipum

fyri at darva uppsparing í Føroyum — tvørturímóti — vit skulu framvegis hava eina lága og uppsparingarfremjandi rentuskattning.

Men vit hava heimsmet í realrentu, og hetta tyngir búskapin og vinnulívið sera nógv. Tað er eins og fáur skilir, at renta kemur ikki afturat inni í peningastovninum av sær sjálvum, onkur skal rinda hana, og tað kann bert framleiðslan. T.v.s. tað eru virkini og skipini saman við lönakarunum og áðanum, sum rinda henda kostnað, og kapitalkostnaðurin er í løtuni størsta vandamálið hjá føroyskum vinnulívi. Nógva meira enn lönarútreiðslan.

Lønarniðurskurður er brot á avtalurnar

Atli Dam rósti fakfeløgumunum fyri ábyrgdarfult arbeiði. Hann nam millum annað við spurningin um arbeiðsloysistryggingina og arbeiðsmarknaðareftirlønargrunnin

Partarnir á arbeiðsmarknaðinum hava vanligi lagt størsta dentin á at stríðast um krónur og oyru í sáttmálasamráðingum, men so var ikki hesa ferð. Semjan um at gera nakað, sum visir fram í tíðina og betri, fer at verja tey, sum kortini kunnu detta ígjøgnum meskar, anr í trygdarnetinum.

Tað lönaraffurhald, sum hesaferð bleiv sýnt og

skapti rúm fyri teimum báðum stóru sosialu framtignum, sum arbeiðsmarknaðareftirlønin og arbeiðsloysistryggingin eru, mugu vit vera sera takksom fyri.

Fakfeløgin, sum hava trýst á her fyri at skapa mogleikan fyri teirri lóg-gávu, vit nú hava fram, eiga rós uppiborið fyri ábyrgdarfult arbeiði og merkir hetta vónandi, at

vit í felag kunnu skapa framtakskendar loysnir bæði nú og komandi.

Tað vildi tí eisini verið bakvent at brotið gjørdar avtalur, eitt nú við lóg-gávu um lønarniðurskurð.

Tað, sum frøir okkum javnaðarfólk mest, er, at hesar báðar skipanir gjørdust so solidariskar, sum tær nú blivu. Hetta at øll — eisini tey, sum frammanundan eru betri

tryggjað — eru við til at bera kostnaðin, er ikki meira enn rimiligt, men hevur verið sera torført at skapa fatan fyri.

Eisini er vert at merkja sær, at í báðum forum hevur eydnast at skipa innkrevjing og útgjald á umsitingarliga sera bíligan hátt, so her er tað ein fyrirminur, at vit eru